

PRAWDŁOWY ROZWÓJ MOWY DZIECI W WIEKU ŻŁOBKOWYM I PRZEDSZKOLNYM.

Rozwój mowy rozpoczyna się u dzieci już od pierwszych doświadczeń słuchowych. Prawidłowo rozwinięte zmysły warunkują prawidłowy rozwój mowy dziecka. W rozwoju dziecka możemy zaobserwować etapy, które powinny pojawiać się w określonym czasie. Ważne aby rodzice zwracali uwagę na rozwój swojego dziecka i wszelkie opóźnienia konfrontowali ze specjalistami.

W literaturze logopedycznej, psychologicznej i medycznej funkcjonuje następujący podział kształtowania się i rozwoju mowy dzieci:

- -okres melodii (0-1 rok życia) \
- -okres wyrazu (1-2 rok życia)
- -okres zdania (2-3 rok życia) -
- okres swoistej mowy dziecięcej (3-7 rok życia)

Między pierwszym a drugim miesiącem dziecko wydaje dźwięki (głuzenie) przypominają już mowę. Dzieje się to wtedy, gdy potrafi utrzymać prosto głowę. Dźwięki te mają charakter przypadkowy, odruchowy realizują je wszystkie dzieci, nawet głuche.

Pod koniec czwartego miesiąca niemal we wszystkich językach pojawiają się prymarne spółgłoski. Są to: „p”, „b” i „m”. Pięciomiesięczny gaworzący maluch próbuje zbudować pierwsze słowa. Po nich do repertuaru dźwięków dołączają „t”, „g”, „d”.

W szóstym miesiącu dziecko powtarza sylaby, zaczyna również naśladować własne realizacje. Dzięki gaworzeniu dziecko doskonali sprawność artykulacyjną. Nie gaworzą dzieci autystyczne, głuche, upośledzone, z opóźnieniami mowy (przyszłe dyslektyczne), mniej gaworzą te z zespołem Aspergera.

Około ósmego miesiąca niemowlak zaczyna rozumieć proste wypowiedzi np: nu, nu, brawo, pięknie. Około dziesiątego miesiąca dziecko kojarzy już np. że to, co wypowiada, związane jest z określoną osobą, np. słowo „tata” przywołuje ojca. Od tego momentu obok zabaw głosem dziecko komunikuje coś, by osiągnąć cel. Pojawia się pa pa (pożegnanie), am am (jedzenie), da (daj) .

W dziewiątym miesiącu pojawia się zdolność wspólnej uwagi wskazanie palcem obiektu, będąca podstawą do nabywania języka.. Około dziesiątego, jedenastego miesiąca u mówiącego malucha zaczyna rozwijać się system fonetyczno-fonologiczny, dziecko bawi się głosem.

Trzylatki realizują już większość głosek ojczystego języka, brakuje nosówek i głosek dźwiękowych (z wyjątkiem "l"). Inne są zmiękczone, co spowodowane jest tendencją uniesienia środka języka do podniebienia. Zaczynają się również zdania złożone. Dzieci zaczynają mówić o sobie ja.

U czterolatków pojawiają się głoski dźwiękowe „sz”, „ż”, zwykle nieco później „cz”, „dż”. To wiek ciągłych pytań.

Pięcio i sześciolatki dysponują już wszystkimi głoskami. Rozwój mowy dziecka jest indywidualny. Praktyka terapeutyczna pokazuje, że gdy rozwój nie przebiega prawidłowo, to właśnie odstępstwa od norm pozwalają wskazać, od etapu rozwoju trzeba zacząć terapię.

Głoska „r” może pojawić się na początku czwartego lub końca piątego roku życia.

Terapii podlegają dzieci niemówiące, realizujące „s”, „z”, „c” („sz”, „ż”, „cz” międzyzębowo (język wysuwa się między zęby w czasie mówienia), które głoski: „k”, „g” – „t”, „d” zamieniają względem siebie np. tot (kot) lub kak (tak). Wszystkie wady wymowy mają źródło w dysfunkcjach fizjologicznych, trudnościach słuchowych.

Istnieją także pewne zachowania dzieci, które powinny skłonić rodzica do wizyty u specjalisty.

Jeżeli zauważymy, że dziecko :

- wysuwa język między zęby,
- które mówiło nagle przestaje może to wskazywać na mutyzm
- ma trudności z jedzeniem- gryzienie, żucie itp.

- mówi niezrozumiale dla otoczenia
- nadmiernie się ślini, ssie kciuk, wargę
- oddycha przez usta
- śpi z otwartą buzią
- ma problemy ze słuchem
- zniekształca głoski lub je zamienia
- nie mówi płynnie

udajmy się wtedy do logopedy na ocenę narządów mowy oraz wstępną diagnozę dziecka w celu sprawdzenia naszych obaw.

Rodzice spędzają z dzieckiem dużo czasu. Aby zapewnić harmonijny rozwój mowy dziecka, powinni dobrze wykorzystywać dostępny czas poprzez :

1. Czytanie bajek, które dobrze oddziałuje na poznanie prawidłowej mowy
2. Zabawy, gry językowe, piosenki, wyliczanki- dziecko osłuchuje się z językiem i zaczyna bawić się słowem. Dzięki takim działaniom dziecko także ćwiczy swój słuch i pamięć.
3. Praca z obrazkiem- wspiera proces analizy i pozwala na zbudowanie swojej własnej opowieści .

Podsumowując

W procesie kształtowania mowy dziecka wielką rolę odgrywają jego rodzice. Dziecko dzięki mowie werbalnej i niewerbalnej poznaje swoje otoczenie już od pierwszych dni życia. Dobre warunki rozwojowe dla mowy dziecka jako pierwsi stwarzają rodzice jeżeli już na początku drogi dziecka będziemy go wspierać wykorzystując każdą nadarzącą się sytuację stymulowanie mowy nie będzie trudną praktyką. Również „nieprawidłowo” ukształtowana mowa Rodzica powoduje problemy gdyż dziecko ma niewłaściwy wzorzec wymowy. Rodzice bardzo często nie zdają sobie z tego sprawy Pamiętajmy aby mówić do dziecka bez zbędnych zdrobnień, i nie chwalić ich za pieszczotliwe nazwanie jakiegoś przedmioty. Może to w późniejszym czasie spowodować nieprawidłowe wymawianie wyrazów, zniekształcanie ich a także do opóźniania mowy u dziecka. Pamiętajmy aby do dziecka mówić dużo , powoli, wyraźnie zdaniami odpowiednim dla rozwoju dziecka ale przede wszystkim o rzeczach, które on zna rozumie i są dla niego ważne.

Bibliografia:

1. Cieszyńska J., Korendo M., Wczesna interwencja terapeutyczna. Stymulacja rozwoju dziecka od noworodka do 6 roku życia, Kraków 2007.
2. Tomasello M., Kulturowe źródła ludzkiego poznania, Warszawa 2002.
3. Zarębina M. , Kształtowanie się systemu językowego dziecka, Wrocław 1965.
4. Kurcz I., Okuniewska H., 2011, Język jako przedmiot badań psychologicznych. Psycholingwistyka ogólna i neurolingwistyka. Warszawa, SWPS.
5. Matejczuk J.,2014, Rozwój dziecka. Wiek przedszkolny. W: A.I. Brzezińska (red.), Niezbędnik dobrego nauczyciela. Warszawa, Instytut Badań Edukacyjnych.

Opracowała : mgr Agnieszka Piosik